

IN

LEXICON LATINÆ LINGVÆ ANTIBARBARUM
NOLTENIANUM
OBSERVATIONES & SUPPLEMENTA

45

QUORUM

SPECIMEN PRIMUM,

PERMITTENTE AMPLISS. FACULT. PHILOS. ABOENS.

PRÆSIDE

JOH. FREDR. WALLENIO,

Eloqu. Profesore P. & O. Ordinum Imperialium de S. Anna
secundæ & de S. Wolodimiro quartæ classis Equite, Societt.

Oeconn. Imp. Fenn. atque Reg. Wermel. nec non Societ.

Patriot. Holm. Membro, & Societ. Latin. Jenens.

Socio Honorario,

PRO GRADU PHILOSOPHICO,

PUBLICÆ SUBMITTIT CENSURÆ

BENJAMIN FROSTERUS,

Ostrobothnienfis.

In Auditorio Philosophico die XXI Junii MDCCCXIX,

horis ante meridiem consuetis.

ABOÆ,

Typis FRENCKELLIORUM.

• 2020 年 1 月 1 日至 2020 年 12 月 31 日

МОДА МУДРОСТИ И СОВЕТЫ

Latine loqui est illud quidem in magna laude ponendum, sed non tam sua sponte, quam quod est a plerisque neglectum.

CICERO.

Quacumque loquamur, quacumque scribamus lingua, cūrandum omnino est, & eruditis multo etiam magis, non solum ut plane atque perspicue, sed etiam ut pure emendateque loquamur atque scribamus. Correctionis hujus diligentiam multi spērnant; nullos refugiunt vel barbarismos vel solōcismos; licere sibi quævis putant; & nitidam linguae faciem serenumque vultum sensim ita feedant, ut turpiter plane sit a pristino candore mutatus. Non ita Veteres: de viva etiam illi lingua, in qua tamen quam in mortua plus multo licet, admirabili-ter non minus quam laudabiliter solliciti. Haud ergo infra se duxerat Triumvir ille CÆSAR de ratione loquendi accura-tissime scribere, dicereque verborum delectum originem esse eloquentiae (a); haud alibi monere: *habe semper in memoria atque in pectore, ut, tamquam scopulum, sic fugias insolens verbum* (b); nec

A

---

a) CICER. Brut. c. 72 f. 253.

b) GELL. Noct. Attic. L. I. c. 10.

nec norat fere CICERO (*c*) alium aliquem verbis illo aut orationem aut elegantiorem. Genius eloquendi secutus erat AUGUSTUS elegans, vitatis reconditorum verborum, ut ipse dixit, foetoribus, loquendi castigationem servans studiose; nec ergo TIBERIO pepercerat, & exoletas interdum & reconditas voces aucupanti, aut persequenti ubique cincinnos MÆCFNATI, aut M. ANTONIO lectanti obscura atque insveta; monueratque AGRIPPINAM neptem, dandam ei esse operam ne moleste scriberet aut loqueretur (*d*). Verum enimvero & ipse TIBERIUS, quantumvis affectatione & morositate nimia obscuraret stilum, ut aliquanto ex tempore, quam a cura, præstantior haberetur, abstinuit tamen a peregrinis eo usque, maxime in Senatu, ut *monopolium* nominaturus prius veniam postularit, atque in quodam decreto Patrum cum ἔμβλημα recitaretur, commutandam censeret vocem, & pro peregrina latinam requirendam, aut, si non reperiretur, vel pluribus & per ambitum verborum rem enuntiandam (*e*). Etiam CLAUDIUS, ut erat is bonarum artium fal-

---

c) In Epistola ad CORNELIUM NEPOTEM, apud SVETONIUM in Cæsare c. 55.

d) SVETON. in Augusto c. 86. SENEC. Epist. 19, 114. MACROB. Saturnal. L. II. c. 2. CICER. Philipp. III. c. 9 f. 22.

e) SVETON. in Tiberio c. 70 sq. Pertinent hic etiam DIONIS CASSII sequentia: Γεάμμα ἐξέθετο (Τιβέριος), ἔγματι τινὶ μὴ λατινῷ χρησάμενος ἐνθυμηθεὶς ὃν γυκτὸς περὶ ἀντεῖ, πάντας τὰς τοικύτας ἀκριβεντας μετεπέμψατο· πάνυ γὰρ δὴ ἔμελεν ἀντεῖ τε καλῶς διαλέγεσθαι. Καὶ τινὸς Ἀτείς Καπιτωνος ἐποντος ὅτι ἐι καὶ μηδεὶς πρόδειν τεῖτ' ἐφθεγγάτο, ἀλλὰ νῦν γε πάντες διά σε ἐι τὰ ἀρχαῖα παταριθμήσομεν, Μάρκελλος τις ὑπολαβὼν ἐφῆ σὺ, Καῖσαρ, ἀνθρώποις μὲν πολιτείαν Ρωμαῖαν δύνασαι δένται, ἔγματι δὲ ὃ.

Ἐκεῖνον μὲν ὃν

saltem cupiens, quæ scriberet, aut meditata dissereret, compo-
suit magis inepte quam ineleganter (*f*), erasitque judicum al-
bo splendidum virum Græciæque provinciæ principem, quod
Latini sermonis eset ignarus (*g*). Quin & SEPTIMIUS SEVE-
RUS, Africanus eti ipse eset, fororem suam vix latine loquen-
tem, de illa multum erubescens, in patriam remisit (*h*). Lau-
dabilis istiusmodi de conservanda sermonis puritate diligentia
exempla multa sunt, & in præstantissimis quibusque, ut Græ-
cæ, ita Latialis lingvæ Scriptoribus crebro obvia; augustiora
vero & illustriora ideo potissimum attulimus, quo doceant, ne
a summa quidem dignitate auctoritate abesse debere recti
sermonis studium. Ab eruditis ergo, sed latine adhuc loquen-
tibus atque scribentibus, quid fiet aut quid saltem fieri fas est ?
at fuerunt & illi, post renatas præsertim litteras, in puriore
Latinitate vindicanda restituendaque diu haudquaquam indili-
gentes. Testantur hoc non solum laudabilia nomina LAUR.
VALLÆ, ERASMI ROTERODAMI, JUL. CÆS. SCALIGERI, ANT.
SCHORI, HENR. STEPHANI, GASP. SCIOPPII, HORAT. TURSEL-
LINI, AUSON. POPMÆ, GER. JO. VOSSII, JOH. BUCHLERI, JO.
PHIL. PAREI, OB. GIFANII, RUD. GOCLENII Patris, JOH. VOR-
STII, CHRISTOPH. CELLARII, OL. & ANDR. BORRICHORUM,
JO. GE. SEYBOLDI, FRANC. VAVASSORIS, GOTHOFR. VOIGTII,
CYR.

ζὴν ἐπὶ τὴν κακὸν, κάίπερ αἰρετῶς παρέγησιασάμενεν,
ἔδρασε. L. LVII. ad a. 770. Eandem rem narrat & SVETONIUS de
illustribus Grammaticis c. 22.

f) SVETON. in Claudio c. 41. TACIT. Annal. L. VI. c. 46. L. XIII.
c. 3.

g) SVETON. in Claudio c. 16.

h) ÆLIUS SPARTIANUS in Severo c. 15.

CYR. GÜNTHERI, JOH. CASP. KHUNII, JOH. NIC. FUNCII, JO. GOTTL. HEINECII, JO. JENSI, CL. FOCKII, JO. FRID. NOL-
TENII, JOH. ERH. KAPPII, DAN. FRID. & CHRIST. DAV. JA-
NIORUM, JOH. MICH. HEUSINGERI, IMMAN. JO. GERH. SCHEL-
LERI, & aliorum, sed etiam ipsa Principum Optimatumque be-
ne multorum partim exempla, partim statuta. Sic, ut in iis,
quæ propius nosmet aut haud ita pridem tetigerunt aut ho-
diedum tangunt, maneamus, injunctum Doctoribus nostris A-
cademicis singulis, per Constitutiones tam Regias Carolo Gusta-
vianas, quam Cancellarii Braheas sedulo est, *ut quisque in sua
Professione servet puritatem Latini sermonis, pro indeole eius-
que discipline (i);* mandatum per Diploma, CHRISTINÆ, im-
puberis adhuc Reginæ, nomine, die 26 Martii 1634 LAU-
RENTIO FORNELIO, Bibliothecario Regio tum constituto, da-
tum, ut vitas & facta gloriofissimorum Sveciæ Regum filo-
scriberet *Latino ac decoro (k);* nec instituta tantum, suis sum-
tibus, die 1 Februarii 1622, in Upsaliensi Academia, a Can-
cellario ejusdem ac Regni Senatore L. B. JOHANNE SKYTTE
Seniore, Regiisque e. a. die 2 Junii datis Litteris confirmata,
nova Eloquentiæ Politicesque Professio, sed cautum etiam, e-
jusdem, Regniique Cancellarii Com. AXELII OXENSTJERNA au-
toritate atque consiliis, haud efficaciter minus quam sollicite,
ne antiquior illa docendæ itidem Eloquentiæ Professio, quæ
ini-

i) Illarum Cap. XIX. extr., harum Cap. XVIII. extr.

k) MAGN. CELSII (VON CELSE) Hist. Biblioth. Stockholm. p. 33, &
Disf. DAN. SVEDELII de Sermone Latino, optimo Scientiarum in-
terprete Academique Upsaliensi commendatisimo, Präf. P. EKER-
MAN, Upf. 1758 p. 17 sq. Cfr. E. M. FANT Historiol. Litterature
Græcæ in Svecia Sect. I. p. 66. MATTH. FLODERUS de Poëtis in
Sviogothia Græcis p. 13. VON STJERNMAN Biblioth. Sviog. T. II.
p. 475. GEZELIUS Biographiskt Lexicon öfver Svenske Män I Del,
p. 301.

iniquo fato per plures jam jacuerat annos, propterea suspende-
retur, nedum tota interiret (1). Pertinent huc porro: præce-
ptum

1) Vid. Visitations-Protocollet vid Upsala Academie 1637 in B. BER-
GUS Nytt Förråd af Åldre och Nyare Handlingar rörande Nordiska
Historien p. 5—29, ubi notanda h. l. videntur in primis hæcce: In
Facultate Philosophica hafwer H. N. ej heller något defekt funnit,
uthan ded allenast, att Eloquentiæ Studium icke hafwer haft sin
fortgång och warit i den acht som sig med rätta borde, hwaruthaf
dhr kommit, att man icke hafwer bekommit sådana Perssoner, som
här vidh Academien hafva förkaffat sig de Instrumenta som borde
acquireras till att rätt ställa bref och wichtige saaker på Latijn och
Svenska (p. 7). Om Eloquentiæ Professione meente Cancell. R. att
hon ingalunda längre skulle ödeliggia (vacarat illa haud dubio ab
anno inde 1623, quo e Professione Eloquentiæ primitiva ad Lin-
copensis Scholæ Rectoratum, quem tandem cum Episcopatu ibidem
commutavit, abierat Mag. ANDREAS JOHANNIS PRYTZ), uthan med
thet första dertill utväljas någon tjenlig man, ingalunda tillåndes
att Professio Skyttiana förhindrar Professionem Eloq. Regiam (p. 18).
De Candidatis & Magistris notis, war Excell. Cancell. R. willie
denne: Qui, si non eleganter, tamen pure (&) congrue non potest
animi sui sensa Latino sermone exprimere, is dignus non est repu-
tandus qui promoteatur ad Magisterium, så frampt han tänker sig
beklåda någon function in Schola, Acad. & Rep. (p. 20). Sed ex-
scribi h. l. merentur etiam, ex Programmate ejusdem SKYTTII jam
a. 1634 d. 17 Martii proposito, sequentes partim querelæ, partim
confitiones: Intelleximus, neglegitum oratorice facultatis linguae
Latine in hanc irrepere Academiam, ita ut ex juventute Acade-
mica in hoc studio excellentes pauci reperiantur, qui in Cancellaria,
Legationibus, Commissionibus, aliisve locis aut functionibus Latine
linguae peritiam exigentibus, operam necessariam præbere possint.
— — — Ejus inter causas est subitus ad alia Philosophica studia
transitus, antequam fundamentum (quod tamen ante omnia necesse
erat) in Latina lingua jactum sit, & inde, præ intemperantia stu-
diorum Philosophorum, Oratorice fastidium, — — — atque
adspiratio ad gradum Philosophicum Magisterii por meri cursus Phi-
losophici (& plerumque theoretici) medium, unde Latine Linguae
studii incuria. Itaque — — — mandamus, ut cun Studiose Scho-

p'um de sic dirigenda Serenissimi Principis, posteaque Regis, CAROLI GUSTAVI institutione, ut, quamdiu eset Upsaliæ natus bonis artibus operam, adivesceret vel per mensam Latinæ lingvæ usurpandæ facultati (m); datum Regium Cancellariæ Regni testimonium de antiqua jam bonæ Latinitatis laude, quam meruerit eadem Cancellaria in omnibus, quæ esent vel suo vel ipsius Regiae Majestatis nomine latine prescribenda (n); exemplum JOACHIMI VON DÜBEN Senioris, L. B. & Senatoris Regni, „qui Latini sermonis veneres in primis, & ambitione coluit, easque semper ad officium, vel etiam obsequium, promtas paratasque habuit, ubicumque aliquid sive oratione numeris adstricta sive soluta eset consignandum”(o); statu-

lis recentes huc in Academiam pedem intulerint, antequam ad alia studia Philosophica gradum faciant, integrum impendant annum soli studio Latinæ lingvæ publice privatimque exercendæ, reliquos per annos conjunctim cum aliis studiis tractent; — — — utque nemo, ad gradum Philosophicum aspirans, istuc admittatur nisi prius progressum in Latina lingva, themate oratorio componendo, æque atque reliquis Examinatoribus in aliis studiis Philosophicis, ita & Professori Eloquentiæ in examine Philosophico probarit. Isthac autem ut eo felicius majorique successu tractentur, ordinavimus & ordinamus, ut, præter nostrum Professorem, & adhuc unum ex constitutione & stipendio Regio propediem eligendum, duo ex Adjunctis designentur, qui, mutuas operas una cum Professoribus Eloquentiæ tradendo, certo tempore & loco studium oratorium sedulo apud Studiosos urgeant. At lectu dignum totum est scriptum, exstatque & totum apud D. SVEDELIUM & P. EKERMANI l. c. p. 15 sqq.

m) Vid. Litteras a Principis matre CATHARINA ad Professorem (deinde Archiepiscopum) Joh. CANUTI LENÆUM d. 6 Febr. 1638 datas, apud BERGIUM l. c. p. 41 sq.

n) Kongl. Instructionen för Canzli-Collegium d. 14 Jun. 1720 §. 10. Canzli-Ordn. d. 1 Jul. 1773.

o) Acta Litter. Regni Sveciæ a. 1731 p. 54.

statutaque Regiae dd. 20 Martii 1753 & 20 Martii 1786 emissa de futura Litterarum Elegantiorum, Historiarum atque Antiquitatum Academice etiam Latinæ lingvæ cura (p). In nostra quidem hac Aboënsi Academia nullum habuimus SKYTTIUM; nec defuere tamen ullo unquam tempore vel his in locis purioris emendatæque Latinitatis haud negligentes Vindices, Poëeos præsertim inter atque Eloquentiæ Profesores, per longum satis tempus suam quemque seorsum occupantes cathedram, deinde vero arctius & in Professionem diu jam unam conclusos: placida composti pace quiescunt jam fere omnes; sed nominari, vel laudari, potius, hoc certe respectu, ante ceteros merentur ENEVALDUS SVENONIUS (Profesor Eloquentiæ ab a. 1654 ad a. 1660), proprie Dissertationes suas de Lingvæ Latinæ origine, puritate, usu & præstantia, docendæque & discendæ modo (q); MARTINUS MILTOPÆUS (SVENONII in Professione ista successor ad a. usque 1679), propter editam a se a. 1677 Grammaticæ Latinæ Synopsin; DANIEL ACHRELIUS (Profesor itidem Eloquentiæ ab a. 1679 ad a. 1692), propter Libellum, Verborum Latini Sermonis differentias in memoriale schediasma contractas complectentem (r; & CRI-
STIÆ R-

---

p) Vid. illud Cap. I §. 2. hoc § 2 sq.

q) Insertas ejusdem Auctoris Gymnasio capienda Rationis Humanæ, Ab. 1662, p. 89–192; cfr. LINÉN Catalog. Dispp. in Acad. & Gymnass. Sveciæ habitarum Sect. III. p. 180.

r) STJERNMAN Ab. Litt. p. 93, ubi & narratur is libellus Aboë a. 1692, forma octava, prædiisse. Videtur vero id, ut multa alia illius temporis & loci, fuisse non uno anno, sed per plures continuo, Dissertationum Academicarum forma, publicatum, cum dicat, idque ex autopisia, Cel. LINÉN (l. c. p. 12), Disputationem ACHRELI de Verborum differentiis primam exiisse, Respondente JOHANNE KROOK Wiburgensi, jam a. 1690, plagulæ cum dodrante u-

STIERNUS ALANDER (pariter Eloquentiae, post ACHRELIUM, Professor ab a. 1692 ad a. 1704), propterea quod erat & is proprietatis puritatisque Latinæ tam mature callens, quam in docendo atque scribendo retinentissimus (s).

At quorsum hæc jam omnia, & quo spectare censenda est longiuscula hæcce scripti alia promittere videntis præfatio? Est, quod præfiscine dixerimus, duplex illius causa. Post illa nimurum, de quibus locuti potissimum sumus, tempora magna in litterato orbe incidit rerum conversio, avocataque a Latina Lingua, quæ tamen eruditorum omnium vernacula quasi & diu fuerat, & esse meruerat, ad gentilem cujusque propriam diligen-
tia,

nus, cumque possideat Præses noster nobisque monstrarit breviculi ejusdem scripti conclusionem, incipientem p. 49 a littera S, finientemque p. 59 in littera U, sed titulo Respondentisque nomine orbam. Videtur etiam ultima hæc Particula fuisse totius Opusculi tertia; additque in epilogo ejusdem, quattuor & ultra paginas expletante, Auctor noluisse se, addendis exemplis, pulvinar negligenter substruere; & quamvis queratur a paucioribus, jam sua ætate, amari Romanam divam, promittit tamen (quod morte paullo post obrepente impeditum), juxctum meletemati iri, cetera præter, 1. barbarismorum, a recto Romano idiomatic aberrantium, catalogum, 2. formularium combinatoriarum, recte usurpandarum, nativas delicias, 3. artificii variandi pulchritudinem, veteribus usurpatam, sed ejus ætatis delicatulis plane negleßtam, significans simul, tetendisse s in illam metam, ut adolescentium, hæc tum susque deque habentium, spiritum accenderet, mobilique cerce imprimeret characterem, non vulgarem, non quotidianum, non ineptum.

s) Cfr. Disserationes illo Præside editas, MAGNI M. ALOPÆI de Dictione Extemporanea, ubi Cap. V. p. 43—50 disputatur de quaestione, an pueris sit commendandus extemporalis usus Latinæ lingvæ, & JOH. J. BECKMAN de τῷ Κόμψῳ Cap. II. p. 12—20. Cfr. & Memoria CHR. ALANDRI recitata a TORST. RUDÉEN d. 28 Apr. 1704, p. 13.

tia, multum illa perdidit haud nitoris minus quam honoris & dignitatis. Querebatur ergo jam ante septuaginta fere annos Nobilis. IHRE (¹), lingvas, quæ olim eruditæ dictæ fuerunt, tum pæne esse obsoletas, questusque prope eadem vel ante id tempus fuerat Reverendiss. M. BERONIUS (²); at nostra quidem ætate multo adhuc magis hoc crevit malum, fordescereque plane incepit, & a paucioribus sensim paucioribusque diligi, Latinæ lingvæ studium puræque ejusdem & nævis liberæ conservandæ amor. Non ii nos sumus, qui speremus, poni a nobis posse tam gravi labi obicem; sed, quod negant vires, quod desperari ferè jubent alio potius versa sœculi studia, id voluntate faltem, proponendisque melioribus clarioribusque exemplis, in aliquo faltem Lectorum, quorum nec multos promittimus nobis, sed indulgentes tamen illos atque candidos, efficere, aut certe efficiendum tentare, optavimus. Cohæret vero cum hac ipsa longioris præfationis nostræ causa, etiam altera: ne enim dare legentibus, jam rerum, ut ferunt, quam verborum magis cupidis, non res sed verba videremur, veriti (sumus enim, ut fieri facile potuit, plures laborem huncce nosmet inter partiti), præmuniendum propositum credidimus nostrum, qua videtur hodie fere egere, magnorum faltem nominum auctoritate,

Hæc inter protulimus jam etiam JOHANNIS FRIDERICI NOLTENII, ad Scholam Brunsvicensis Ducatus Schöninganam quondam Rectoris, nati a. 1694, defuncti a. 1754. Ediderat is a.

B

1750

¹) Oratione de futuro Reipublieæ Litterariorum statu, habita Upsaliæ d.
15 Junii 1751, p. 22. Cfr. Oratio Ejusdem de Usu Lexicorum
Realium, habita ibidem d. 15 Decembris 1774, p. 40 sq. & Wo-
WERI de Polymathia cap. 30.

²) Dis. de Auscultatione Academica, Resp. LAUR. NYMAN, Upl. 1736
p. 26 sqq.

1730 Helmstadii *Lexicon suum Latinæ Lingvæ Antibarbarum*, recusum deinde Venetiis a. 1743, copiosiusque editum, primum Lipsiæ atque Helmstadii a. 1744, tum Berolini & Stralsundie a. 1780. Acceserat etiam, penultimam inter ultimamque Libri hujus Editionem, anno jam 1768 Tomus ejusdem Posterior, continens is quidem, Lipsiæ evulgatus, curante, ex beati Patris mandato, filio JOHANNE ANDREA NOLTENIO, partim prioris Tomi Supplementa, partim restitutæ Latinitatis Bibliothecam; præter quæ utraque, in ultima a GOTTERIDO JOACHIMO WICHMANNO adornata editione adjuncta fuit & maxima pars Animadversionum, quas in editionem proxime superiorem sex Speciminiibus conscriperat CAROLUS JOANNES KELLMAN, Eloquentiæ atque Poëseos in Gryphisvaldensi Academia Professor, nec non emendationes nonnullæ & additamenta ipsius Editoris. Omiska tamen fuisse non pauca quæ addi æque meruisserunt, fatetur idem, nec dubium esse potest ulli, quin hoc etiam in negotio plus oculi quam oculus videant, quinve sit & illud tale, ut relinquat omnino & aliis ætatibus spicilegia. Hac freti spe noluimus & nosmet esse in re haud sane nobis levicula vīla otiosi; cumque laboris sui fructum ita dispescuerit beatus Auctor, ut prima Operis Pars *Orthographica* esset, secunda *Prosodica*, tertia *Etymologica*, sed in duas divisa Sectiones, quarum *Prior* vocabula comprehenderet vulgo quidem, sed ab Auctoribus neutiquam idoneis, aut non optimæ notæ, vel notione peregrina, recepta, *Posterior* vero falso suspecta, raro usurpata, a Græcis petita, Poëtis, Oratoribus, Historicis, vel uni alicui Scriptori plane propria, singularis at vulgo neglegētæ notionis aut observationis, notabili differentiæ synonymous obnoxia, a Latinis quidem, sed nunquam aureæ ætatis Scriptoribus usurpata, variumque Particularum significatum & usum notabiliorum præsertim & elegantiores, quantaque demum *Syntactica*, eundem quoque nos libentius tanto sequemur ordinem, quanto putavimus justiorem WICHMANNI que-

querelam de molestia laboris quam attulerint sibi congestæ per saturam tantum lancem Kellmannianæ observationes. At neque mirabuntur tamen, speramus, Lectores, si, a Noltenianum morem æque fecutis, admixta videbunt quantumvis juste definitis capitibus hic illic manifesta parerga, sed inservientia nihilo minus & illa aut rebus ipsis maturius explicandis, aut contrahendæ libri amplitudini, quod ut propositi nobis exemplaris emtoribus haud displicuit, nec severiorem incursum fore confidimus gratuitorum lectorum censuram.

In *Orthographica* igitur *Parte* hæc jam notabimus addemusque sequentia:

Ad pag. 9. voc. ACHÆMENIDES. In *Achæmenide* Ulyssis socio (OVID, Metam. XIV, 161 sqq. e Ponto L. II. ep. 2 v. 25) Codices utramque habent nominis scripturam (per *æ* & *e*), sed de regali ACHÆMENIS prosapia quoties est sermo, diphthongus est usurpanda; est enim apud HERODOTUM Ἀχαιμένης & Ἀχαιμενᾶς, ut apud HORATIUM & alios semper ACHÆMENES, Achæmenius.

Ad pag. 15. voc. AEDILICUS. Concedens Auctor noster MINUCII nomen saepè per *c* litteram scribi, præfert tamen scripturam per *t*; quod vero numorum, emendatissimam scribendi rationem plerumque sequentium, perpetua fide facile refellitur.

Ad pag. 26 voc. AUCTOR (coll. T. II. p. 4). Animadverendum heic est: 1:o numum istum æneum, in quo legitur SALUSTIUS AUTOR, haud dici debuisse non genuinum, cum, quamvis veræ monetæ locum non magis quam Contorniati certi sustinuerit, nequaquam tamen sit recentius inque fraudem confactus, sed improbandum orthographiæ ducem ideo esse,

se; quod, ut & reliqui hujus generis numi, sequioris est ætatis & certa nulla publica auctoritate cusus, rectæque hinc scripturæ, ut eorundem permulti, valde indiligens; 2:o dubitandum tanto minus esse, renovatam hoc numo fuisse historici illius SALLUSTII memoriam, quoniam numis talibus aliis multæ proponuntur & aliae illustres personæ, jam mythicæ, jam historicæ, jam Græcæ, jam Romane, & in his TERENTIUS etiam, HORATIUS, APULEJUS &c. unde nec dubitavit ECKHEL (v) Jugurthini Catilinariique belli scriptoris memoriae hunc numum asferere.

Pag. 56 (coll. T. II. p. 5), ad litteram *E.* In Nominativo antiquo PLEBES, pro *Plebs*, non tam vel indita vel intrafa *confenda* ista est littera, quam potius antiquior diu obtinuisse & ipsius vocabuli & declinandi ejusdem forma; ut probat appellatio *Tribunorum Plebei* a CICERONE, SALLUSTIO, TACITO aliisque neutiquam spreta.

Pag. 58. EMESENUM, EMISENUM, EMESA, EMISA. Utramque scripturam agnoscit ECKHEL l. c. Vol. VII. p. 250, sed scripsit tamen idem Vol. III. p. 311, *Emisa*, nec alias ibidem attulit scribendi in numis formas quam *'Εμισων* & *'Εμισηνων*.

Pag. 59 (coll. p. 76 & T. II. p. 5) ERINACEUS, HERINACEUS, HERINATIUS, ERICEUS, ERICUS, HERICIUS, ERITIUS, ERICUS. His formis omnibus & aculeatum quoddam animal, & trabes s. palos bellicos prominentibus ferreis aculeis arcentes aditum (*Spanische Reuter, Spanjska Ryttare*), significari, non uno loco Auctor noster innuit; at multiplicatas nimis esse, & ex parte confusas, haud difficile perspicitur. Certe illa *Ericus*, quam, pro *Ericius* (ut T. II. p. 5 *Spanischer* prò *Spanischer*),

v) Doctrina Numorum Veterum Vol. VIII. p. 292; cfr. ibid. p. 314.

nischer), per Typographi errorem irrepsisse quo minus credamus, prohibet posterioris hujusce jam T. I. p. 76 post NONIUM CELLARIUMQUE facta commemoratio, eliminanda omnino erit; suisetque potius e NEMESIANI Cyneget. v. 57 protrahenda rario alia formula ERES, quæ tamen solius est animalis. At turpius etiam labitur GESNERUS in Novo Lingvæ & Eruditio[n]is Romanæ Thesauro T. II. p. 290, interpretando, ad PLINII H. N. L. XIII. c. 20 f. 55, Hericem s. Ericem, quam, ad Ejusdem L. XXIV. c. 9 f. 59, T. itidem II. p. 592, 403 per Ericæ fruticem recte explanaverat, de aculeata quattuor pedum bestiola; in primis cum neutro PLINII loco de animalibus sit, sed de plantis, sermo.

Pag. 74. HELIOGABALUS, ALAGABALUS, ELAGABALUS. Debetur intermedia illa, haud improbanda, scripturæ ratio Gruteriano marmori p. xxxii n. 12, quemadmodum Muratoriano p. 1113 n. 4 *Halagabalus*; DIONI CASSIO LL. LXXVIII sq. ejusque epitomatoribus est Ἐλεαγάβαλος, Ἐλαγάβαλος, Ἐλιογάβαλος, HERODIANO L. V. c. 5 Ἐλαιαγάβαλος, ÆLIO LAMPRIDIO in Vita Imperatoris sic appellati atque in Diadumeno c. 9, FLAVIO VOPISCO in Aureliano c. 25, SEXTO AURELIO VICTORI de Cæfariis c. 23, AMMIANO MARCELLINO L. XXVI. c. 6, EUTROPIO L. VIII. c. 13, aliisque, *Heliogabalus*; sed in numis constanter *Elagabalus*, quod etiam, aut certe *Alagabalus*, rectissimum est. Fuit enim numen illud Syriacum vel Phœnicium, quod dein nomen dedit & sacerdoti suo Imperatori, HERODIANO numisque testibus, non simulacrum quoddam manu factum, sed rudis quidam e cœlo, ut ferebatur, delapsus lapis (aërolithus), magnitudine insigni, coloris nigri, ab imo rotundatus, at sursum versus sensim acuminatus in coni figuram, nec absimilis ergo vel Pessinuntiæ illi Cybelæ (Liv. XXIX. c. 11, HERODIAN. L. I. c. 35), vel cippo cuivis terminali; unde &, plures inter propositas nominis etymologias, commodissimam pu-

tamus

tamus esse illam, qua ex Hebraicis vocabulis נֵסֶת *deus* & נְבָרֵל *terminus, lapis* deducitur. Quod vero constat nomen illud fuisse Solem ipsum, id conformandæ ad Græcam rationem appellationis nullum dat jus.

Pag. 81 (coll. T. II. p. 6). An, quod ab Auctore nostro dicitur, poëtice tantum & propter metrum (nec ergo &, per archaismum, in prosa), extrusa aliquoties fuerit *I* littera e quartæ Declinationis Dativis singularibus, dubitari jubent plura apud TACITUM exempla, ut *luxu* Annal. L. III. c. 30, 34, *decursu* ibid. c. 33, *metu* L. XI. c. 32. L. XV. c. 69, *commeatu* L. XII. c. 62, *cruciatu* L. XV. c. 59. Locutum sic fuisse & JU-
LIUM CÆSAREM in Anticatone, docet GELLIUS L. IV. c. 16. Cfr. VOSSIUS de Analogia L. II. c. 18 p. 764 sq.

Pag. 87, ad differentiam significatum τῶν IN PRIMIS, CUM PRIMIS, PRÆSERTIM, PRÆCIPUE, MAXIME, conferendæ omnino sunt pagg. 1132 sq. ubi discriminè istud partim constituitur paullo aliter, partim ita subtile esse agnoscitur, ut ne a Veteribus quidem ipsis ubique servetur. Conferantur etiam pagg. 684 sq. 1058 n. 2, & C. G. SCHÜTZ Doctrin. Particularum Latinæ Lingvæ §. 333, ubi synonymorum fere instar ponuntur maxime, præcipue atque potissimum.

Pagina eadem, INVICEM conjuncte scribendum esse jubetur; nec, etsi æque manifesta est compositio atque in *in primis*, nos refragabimur, quoties significabit hæc particula idem quod mutuo vel *inter se*, quoties vero valet aut *in locum i. e. loco*, aut *vicissim i. e. per vices* (cfr. p. 601, 895, 1114), debet sane eadem, e particula quippe solitaria in duo juncta verba transiens, vel extra timesin Poëtis (e. g. VIRGILIO Georg. L. III. v. 188. L. IV. v. 166) usitatam, rectius disolvi. Prioris harum potestatum specimina præbent LIVIUS L. VI. c. 34, SVETONIUS in Claudio c. 7, PLINIUS Major L. XXXIII. c.